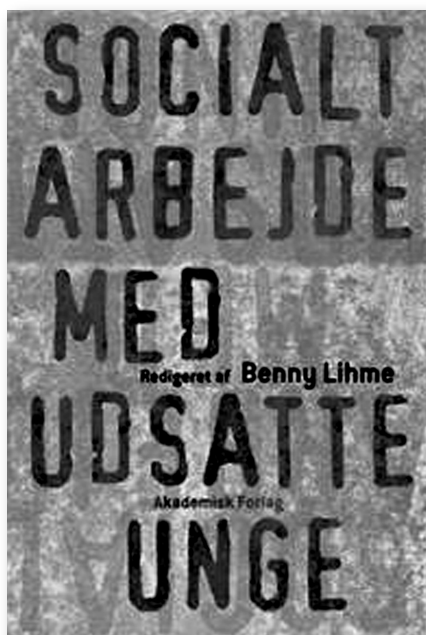

ENDELIG

Anmeldelse af Frank Ebsen

Red. Benny Lihme:
Socialt arbejde med udsatte unge.
 Akademisk Forlag.
 328 sider, kr. 369,-.

Endelig kommer der en bog om socialt arbejde med udsatte unge. Den bør derfor umiddelbart anbefales til den socialarbejder, som søger inspiration og indsigt i praksis, til uddannelserne og til de forskere, som interesserer sig for det felt.

Bogen er en antologi med 12 kapitler. De fleste er gode og spændende. Intentionen er at skrive en lærebog, der præsenterer de vigtigste felter for socialt arbejde med udsatte unge. En naturlig forventning er, at den definerer sine to hovedbegreber: Socialt arbejde med unge, og hvad det vil sige at være udsat ung. Det sker ikke, hvilket er bogens væsentligste svaghed. De to hovedbegreber håndteres forskelligt i de respektive kapitler afhængig af, hvad forfatteren vil præsentere. Der mangler en rød tråd i bogen, og som med så mange andre antologier bliver det op til læseren at finde frem til de interessante kapitler.

Kapitlerne kan opdeles i tre typer. En type skrives af reflekterede socialarbejdere, der gengiver deres dedikerede og for det meste positive erfaringer med udsatte unge. En anden type er skrevet af forskere, som står lidt på afstand og ud fra andre undersøgelser og ofte teoretiske overvejelser, kigger ind på, hvad socialarbejdere laver. Og en tredje type er de to oversigtsartikler, som indleder bogen. Endelig er der Lihmes essayistiske bidrag om bander og forebyggelse, som mere åbner for god debat end er funderet i en praksis eller egen forskning.

Den ene oversigtsartikel af redaktøren beskriver politikker overfor udsatte unge, som strækker sig tilbage til 1893, hvor især de unges kriminalitet var i centrum. Lihme fremhæver bekymringen over, hvordan de urolige unge kan tilpasses et liv som gode borgere. Det er i de senere år kommet til udtryk i begrebet forebyggelse og tidlig indsats, hvor forebyggelse bliver lig behandling. SSP samarbejdet fra 1988 fremhæves som et vigtigt nybrud,

og gadeplansarbejde som en vigtig metode for at nå de mest urolige unge. Artiklen siger ikke særligt meget om de unge, og der kunne nok gøres mere ud af, hvordan ungdommen i stigende omfang er individualiseret, og for de udsatte rummer risici i omgangen med alkohol og stoffer. Og der mangler en refleksion over de mange, som er blevet en del af den blomstrende psykiatriske og psykologiske behandling.

Den anden oversigtsartikel handler om det retlige grundlag for socialt arbejde med udsatte unge. Her når Jannie Dyring rundt om mange juridiske aspekter, og har kritiske kommentarer om reglerne om forældreplæg. Den sociale servicelov fylder næsten det hele, og dermed regler for at bistå de unge som bor hjemme. Reglerne om behandling på institutioner fx magtanvendelse og tilsyn mangler, medens regler om ungdomssanktion og sikrede institutioner er beskrevet i bogens to sidste kapitler.

De to oversigtskapitler kunne med held have været suppleret med et afsnit om de unges relation til uddannelses- og beskæftigelsespolitikken. Netop overgangen fra ung efter serviceloven til forskellige voksenlove står centralt for udsatte unge, der nærmer sig 18 års alderen. Der møder de alene et stærkt fragmenteret og uoverskueligt offentligt system uden støttende forældre.

Der er fire kapitler, som er skrevet af reflekterende socialarbejdere. De giver alle et godt autentisk billede af, hvad det vil sige at støtte, drage omsorg og skabe udvikling for unge, som står i vanskelige situationer, som de har svært ved at håndtere. De tre af artiklerne handler om unge, som bor hjemme og færdes i lokalmiljøet.

Artiklen om psykologfaglighed på prøve af Ida Koch er en medrivende beretning om hvordan en psykolog må håndtere forskellige dilemmaer i forsøget på at behandle. Der skrives om, hvordan de unges distance til en professionel overvindes, om håndtering af tavshedspligt, konfliktyldte situationer, skabelse af en troværdig relation, mentalisering, m.m. Der er god inspiration at hente for alle faggrupper.

Kapitlet om konflikthåndtering i socialpædagogisk arbejde med piger, som udøver vold, er et af bogens bedste, og er skrevet af både forsker og praktiker. Begrebet "tænke-

teknologi" introduceres som et redskab til at forstå et fænomen på en bestemt måde – som mikropolitisk kamp. Man aner arven fra Foucault uden, at det på nogen måde bliver tungt eller svært. Tværtimod illustrerer det en god sammenhæng mellem relevante teoretiske overvejelser og eksempler fra et sted, hvor de unge kommer af sig selv. Det er samtidig det eneste af kapitlerne, som klart adresserer en forskel på om det er mænd eller kvinder, der møder udsatte unge. Netop disse pigers vanskelige historie med voldelige mænd bør skærpe opmærksomheden på mandlige pædagogers håndteringer.

Kapitlet om kontaktpersoner er vigtigt, da det beskriver den mest brugte indsats overfor udsatte unge. Kapitlet forholder sig til en lærerig case, til loven, til aftaler mellem kontaktperson og kommune, og illustrerer en række dilemmaer i kontakten. Centralt står overvejselsen over at være den unges fortrolige og være systemets mand, og yderligere kunne fungere som mellemkvinde til forældre. Der lægges vægt på vigtigheden i at definere rollen professionelt, og dermed fastholde en social bevægelighed, der kan hjælpe den unge indenfor, hvad der er muligt i kommune og samfund. Kontaktpersonens arbejde med livsarenaer nævnes som vigtige, men der mangler noget om hvordan det inddrages, og ikke mindst er relationer til skole og ungdomsuddannelser fraværende – men det er måske fordi det i praksis ikke er så centralt i disse unges liv?

Det fjerde kapitel fra en praktikers hånd handler om kriminalforsorgens arbejde med unge. John Hatting indleder med tal om kriminalforsorgen, som af uransagelige årsager ikke specificeres til unge. Derpå følger en gennemgang af lovændringerne om den kriminelle lavalder fra 15 år til 14 år og tilbage igen, og dokumentation af, at det ikke kan betale sig at sætte unge i fængsel. Det øger muligheden for at blive "smittet" af andre ligesindede eller voksne forhærdede. Det centrale i kapitlet for praktiske socialarbejdere er gennemgangen af, hvilke behandlinger de unge kan møde og de politikker, som er iværksat for at hæve uddannelsesniveaet, blande kriminelle med andre unge (i Skejby). Og ikke mindst at det centrale perspektiv i kriminalforsorgen ser ud til at være at opbevare og ikke udvikle de unge.

De første to forskningsartikler, Moesby-Jensen og Schjellerup Nielsen, er skrevet på grundlag af samme undersøgelse af sagsbehandleres arbejde i henholdsvis Københavns og Frederiksberg kommune. Den første analyserer betydningen af sagsbehandleres følelser i arbejdet med unge. Den tager teoretisk afsæt i Goffmans opdeling af front/backstage, som kombineres med Hochschilds begreb om følelsesregler, der giver anledning til tre måder at arbejde med følelser: At lukke af; at arbejde med følelser efterfølgende; at lade en sag komme ind under huden. Det eksemplificeres fint, hvordan sagsbehandlere bruger disse reguleringer af egne følelser til at give plads til unges beretninger. De unge udtrykker, at de derved oplever sig lyttet til, hvor de føler sig inddraget, og det netop kikser, når sagsbehandlere ikke lytter.

Den anden artikel af de to samme forfattere, beskriver to metoder, som aktuelt udredes og anvendes i udredning og vurdering af unge, som har behov for kommunal bistand ("Integrated Child System" og "Signs of Safety"). Artiklen redegør for skismaer med at sikre systematik og ensartethed med særlige skemaer, hvor de unge beskrives fragmenteret og helheden mistes. Det forstærkes af opsplitningen mellem systemudviklere/ forskere på den ene side og på den anden side praktikere som skal få det til at passe med de unge og kommunens øvrige styringssystemer. Sagsbehandlere søger begge steder at leve op til metodekravene, hvor "Signs of Safety" fremstår med flere fortolkningsmuligheder, der giver en mere differentieret mulighed for tilpasning til den unge – og dermed efterspørger en større selvstændig professionalitet hos sagsbehandlerne.

Begge artikler er vigtige for at forstå beslutninger om indsats. De rummer et potentiale for en sammenskrivning, hvor strukturelle forhold illustreret af de to metodikker tænkes sammen med bevægelige mennesker i roller som sagsbehandlere og udsatte unge.

Den tredje forskningsartikel er inspireret af Luhmans teorier og her især begrebet tillid. Artiklen fremhæver den elegante pointe, at opbygning af gensidig tillid gør det muligt for hver part at handle, da den

anden forventer, at de gør det rigtige, og lytter efter, hvis der skal korrigeres. Det er med andre ord effektivt at opbygge tillid fx ved at have tid til at lytte efter hinanden. Det udfordres af den styring, som især regimet New Public Management men også socialforvaltningen som organisation repræsenterer samt den mistillid, som unge på forhånd kan nære overfor sagsbehandler og system. I artiklen illustreres, hvordan sagsbehandleres handlinger på netværksmøder kan fremme eller mindske den unges tillid til dem og til det sociale system.

Tea Torbenfeldt Bengtssons tekst om socialt arbejde med unge på sikrede institutioner bringer læseren indenfor i institutionsverdenen. Der bygges på en god afhandling, som kondenseres til klare overvejelser over kontrol versus hjælp, hvor der rejses usikkerhed om de unge kan lære noget de kan bruge efter opholdet. Hverdagen er præget af imitation af livet udenfor, som veksler mellem argumenter om, hvad der er godt for dig og hvad de ansatte siger du skal for at få det institutionelle hverdagsliv til at fungere. Kapitlet er karakteriseret ved at forholde sig til lovens rammer, og som det eneste formår forfatteren at inddrage tal og statistikker til at belyse problemstillingen.

Bogen er relevant for professionsuddannelserne, for socialarbejdere og sågar for forskere, som interesserer sig for området. Den udgør ikke og kan ikke udgøre et samlet billede af socialt arbejde med udsatte unge. Der er endelig kommet en bog, som tager temaet op, og lad det ikke blive den sidste. Måske kan der næste gang komme en som samler forskningen på anbringelsesområdet mere eksplicit op, måske en bog som handler om hvordan beskæftigelses/uddannelsespolitikken vinder ind i det sociale arbejde. Og endelig en som mere eksplicit ser på, hvordan udsatte unge oplever og opfatter behandlingen gerne suppleret af viden om resultater og effekt. Denne bog er en god start, så begynd her.

Frank Ebsen er forskningsleder, fil.dr., Institut for Socialt Arbejde, Professionshøjskolen Metropol.

